

אף שהטמא אינו עושה פסח, מכל מקום אם היו רוב הציבור טמאין הרי הטומאה נדחית, ונכנסים לעזרה — שהיא אסורה להם בטומאתם, שטמא מת אסור ליכנס למחנה שכינה — ועושים את הפסח; אבל טומאת זיבה וצרעת לא הותרה אפילו כשרובם טמאים.

קא משמע לן שאף מתחילים היו לצאת למסע בלילה.

ומקשינן על הברייתא שנתבאר בה שאף בשעת המסעות זבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן, ומשום שקדושת מחנה לוייה ומחנה ישראל לא בטלה בשעת המסעות;

ורמינהי מהא דתניא:

רבי אליעזר אומר:

צח-ב

יכול דחקו אף זבין ומצורעין [שלא הותרה טומאתם] ונכנסו לעזרה כפסח הבא בטומאה, יכול יהו חיובין על ביאת מקדש בטומאה —

הוגללו הפרוכת בשעת סילוק מסעות, (19) הותרו הזבין והמצורעין ליכנס לשם [למחנה שכינה], הרי שבטלה קדושת מחנות לגמרי!?

אמר רב אשי: לא קשיא:

תלמוד לומר [במדבר ה]: "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש", ולמדנו מהיקש:

הא — דשנינו: הותרו זבין ומצורעין ליכנס לשם — **רבי אליעזר** היא —

בשעה שטמאי מתים משתלחין, זבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן, אבל בשעה שאין טמאי מתים משתלחים, אין זבין ומצורעין ומשתלחין.

הא — הברייתא ששנינו בה זבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן — **רבנן** היא.

דתניא:

והוא הדין דבשעת סילוק מסעות — שאין שם

אש, [שלא כבנסיעה שהיו נפרדים, וכמו שכתבו שם]; ולפי זה יהיה פירוש "ולפי העלות הענן" כולל גם את מראה האש שהרי ענן היה; וראיה לפירוש זה מה שאמר הכתוב שם בהמשך הפסוקים: "כל ימי אשר ישכון הענן על המשכן יחנו. ובהאריך הענן על המשכן ... ויש אשר יהיה הענן ימים מספר ... ויש אשר יהיה הענן מערב עד בוקר", הרי שהיה הענן על המשכן בלילה.

בלילה, וכדכתיב [במדבר ט טו]: "וביום הקים את המשכן, כיסה הענן את המשכן לאהל העדות, ובערב יהיה על המשכן כמראה אש עד בוקר. כן יהיה תמיד הענן יכסנו ומראה אש לילה. ולפי העלות הענן מעל האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל ...", הרי מבואר שהיה הענן על המשכן רק ביום, וסימן לתחילת המסעות הלוא הוא "העלות הענן מעל האהל", ומשמע שלא היו עוקרים בלילה.

19. סילוק הפרוכת היה תחילת פירוק המשכן בשעת סילוק מסעות, כדכתיב [במדבר ד ה]:

ולפי מסקנת הגמרא שהיו עוקרים אף בלילה יהיה פירוש הכתובים כמו שפירשו המלבי"ם ובהעמק דבר, שאותו ענן נהפך בבוקר למראה

אפייתן בפנים העזרה.

ואינן דוחות [בלישתן עריכתן ואפייתן] (2) את השבת, משום שאפשר לעשותן מערב שבת, ותתבאר שיטתו בגמרא.

רבי יהודה אומר: כל מעשיהן בפנים, (3) ודוחות את השבת. (4)

רבי שמעון אומר: לעולם הוי רגיל לומר:

שתי הלחם ולחם הפנים כשרות לעשותן ולאפותן בעזרה, וכשרות גם אבית פאגיי, שם מקום שהיה צמוד לחומת ירושלים מבפנים, (5) כלומר, בכל ירושלים. (6)

מחנה שכינה ולא נאסרו טמאי מתים בכניסה בטומאה — באנו למחלוקת רבי אליעזר ורבנן, ולדעת רבי אליעזר, כיון שאין טמאי מתים משתלחים שהרי אין שם מחנה שכינה, אף זבין ומצורעין אין משתלחין מחוץ למחיצתן, ואף שמחיצתן — היינו מחנה לוויה ומחנה ישראל — קיימת; וזו היא ששנינו: הוגללו הפרוכת, הותרו הזבין ומצורעין ליכנס לשם. (1)

מתניתין:

אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים:

לישתן ועריכתן בחוץ [חוץ לעזרה], ואילו

”ובא אהרן ובניו בנוסע המחנה, והורידו את פרוכת המסך, וכיסו בה את ארון העדות“.

1. הקשו האחרונים: הרי אף רבי אליעזר לא התיר לכתחילה, אלא שאם נכנס אינו חייב כרת, וכמבואר ברש”י בפסחים סז ב ד”ה אין זבין, ואילו כאן כברייאא מבואר שמתירים לכתחילה להכנס; וראה בזה בקרן אורה ובעולת שלמה.

ובמנחת אריאל תמה, לפי מה שכתבו האחרונים שבמצורע יש שני דינים: האחד: מה שאמרה תורה ”וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש“, והוא משום קדושת המחנות, וכמו טמא מת במחנה שכינה וזב במחנה לוויה; ועוד יש בזה מה שאמרה תורה ”בדד ישב מחוץ למחנה מושבו“, והוא דין מדיני המצורע, דומה למה שאמרה תורה ”בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ...“; ואם כן, אפילו אם בטלה קדושת המחנות כשאין שם מחנה שכינה, מכל מקום למה יותרו המצורעים ליכנס, ולבטל דין ”בדד ישב מחוץ למחנה מושבו“?

2. לשון רש”י הוא: אפייתן, וצריך ביאור.

3. לפי פשוטו, טעמו של רבי יהודה הוא משום שמידת יבש נתקדשה [ראה לעיל נז ב וצ א], וקדש הסולת שבתוכו, ושוב אי אפשר להוציא לחוץ משום יוצא, לפי שיטת רש”י, ולפי תוספות משום שגנאי הוא להוציא דבר שנתקדש לחוץ; אלא שיש להעיר בזה מלשונות הגמרא והרש”י, ויתבאר מזה בהערות שעל הגמרא.

4. כן משמע בגמרא; וכעין זה סבר רבי לעיל עב ב ששתי הלחם דוחים את השבת ויליף לה מקרא; אלא שהגמרא מבארת שם את טעמו של רבי משום ד”תנור מקדש“; [ויש לעיין: למה לא נפרש בדברי רבי כרבי יהודה, שהוא משום שמידת יבש נתקדשה; וכמו כן בגמרא כאן בדברי רבי יהודה יש לעיין בזה, וכפי שיתבאר בהערות שבגמרא].

5. על פי מה שנתבאר לעיל עח ב בהערה 3, בשיטת רש”י בענין בית פאגיי; וראה עוד מה שנתבאר שם.

6. א. טעמו של רבי שמעון הוא, משום שאין

גמרא:

מקדש את הבא בתוכו ליפסל ביוצא — (8)

ומאידיך גיסא אמרת: ואפייתן בפנים, אלמא, בהכרח שהטעם הוא משום שמדת יבש נתקדשה, ומוכרח לאפות בפנים!?

אמר רבא:

הוקשה (9) בישוב קושיא זו אדם קשה שהוא קשה כברזל [חכם ומחודר לחתוך הלכה כברזל], (10) ומנו רב ששת.

שנינו במשנה: אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים: ומקשינן: הא גופא קשיא:

כי מחד גיסא אמרת: לישתן ועריכתן בחוץ, אלמא, בהכרח שמדת יבש לא נתקדשה, (7) שהרי אם נתקדשה, כבר קדש הסולת כשמדדוהו בתוכו ונפסל ביוצא, שכלי שרת

קושיית הגמרא לקמן: אם כן האיך אופה הוא מערב שבת, וכמו שפסק גם בזה הרמב"ם [הלכה י' כתנא קמא, והרי כיון שנתקדש הסולת בכלי, ייפסל בלינה!?! וראה לחם משנה שם, ובספר המפתח.

ג. יש לעיין: מנין שמידת יבש לא נתקדשה, והרי שמא נתקדשה, ומכל מקום אינו נפסל ביוצא ואין בזה גנאי, משום שהיה עושה כן בחוץ, וכלי שרת אין מקדשין אלא בקודש דהיינו בעזרה, וכמבואר במשנה בזבחים פח א, וברש"י שם!?

וכתב בטהרת הקודש: זה אינו, דהא אמרינן לעיל נו ב "כיון דאמר רחמנא עביד עשרון וכייל ביה, שביק עשרון דקודש וכייל בעשרון דחול"; והוא הדין נמי דמהאי טעמא ראוי שתהא מדידה בפנים דוקא, כי היכי דתתקדש. [ומיהו אכתי יש לעיין בקושיית הגמרא המפרשת את הטעם שאפייתן בפנים, שהוא משום שמידת יבש נתקדשה, והרי כיון דלישתה ועריכתה בחוץ מסתמא המדידה בחוץ, ולא נתקדש בחוץ]; וראה היטב בפרשת דרכים לבעל ה"משנה למלך" דרוש יג בתוך דבריו בביאור הסוגיא כאן ושיטת הרמב"ם.

9. כן מבוארת הגירסא בתוספות יום טוב.

10. נתבאר על פי רש"י.

ובתוספות: שהוא קשה כברזל: שבח הוא

מידת היבש קדושה, ואין התנור מקדש.

ונראה מדברי הגמרא, שלרבי שמעון אינו דוחה את השבת; והטעם בפשוטו, משום שהרי לא נתקדש בכלי, ואם כן אף אם יעשוהו מערב שבת לא ייפסל בלינה, ולכן עושים בערב שבת ואין דוחים את השבת.

ב. ראה במשנה לקמן צו א ששנינו: "כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואין בהם מעשה כלי בחוץ", ונתבאר בהערות שם על פי הטהרת הקודש, שפירוש המשנה הוא: אם עושה בפנים טעון כלי שרת, ואם עושה בחוץ אינו טעון כלי שרת; ולפי זה מוטעמים דברי רבי שמעון, שהיה לו לומר "כשרות בחוץ", אלא הכי קאמר: כשרות בעזרה ובכלי שרת, וכשרות אבית פאגי בלי כלי שרת.

7. ראה לעיל נו ב וצ א שנחלקו תנאים בדבר.

8. א. כן פירש רש"י, וכן היא שיטתו בכמה מקומות, שכלי שרת מקדש ליפסל ביוצא; אבל התוספות כאן ובכמה מקומות חולקים וסוברים שכלי שרת אין מקדש ליפסל ביוצא, ולכן פירשו כאן ולעיל ט א ד"ה ריש: גנאי הוא להוציא לחוץ דבר שנתקדש.

ב. הנה הרמב"ם [תמידין ומוספין ה ז], פסק כתנא קמא דמשנתנו, והוא עצמו פסק [כלי המקדש א יט] שמידת יבש נתקדשה, ומלבד שתיקשי: איך עריכתן בחוץ, תיקשי עוד כעין

ומקשינן עלה: וכי מאי קושיא?!

בלינה?!

דילמא סובר התנא של משנתנו: עשרון — שבו מדדו את הסולת — לא מקדש, כי מדת יבש לא נתקדשה —

אמר רבא:

הוקשה אדם קשה שהוא קשה כברזל, ומנו רב ששת.

אבל תנור מקדש, ולכן מוכרח הוא לאפות בפנים, שלא ייפסל ביוצא משיתקדש בתנור.⁽¹¹⁾

אמר רב אשי: מאי קושיא:

דילמא סובר התנא של משנתנו, שהתנור אינו מקדש ולא ייפסל בלינה, ודקשיא לך: אם כן למה אפייתן בפנים, אימא לך: מאי "מבפנים" במקום זריזין, כלומר, לא בעזרה ממש יאפו אותן, אלא בחוץ יאפו אותם כהנים זריזין שלא יחמיץ.⁽¹²⁾

אלא אי קשיא הא קשיא:

מחז גיסא אמרת: ואפייתן בפנים, אלמא תנור מקדש —

דוחה הגמרא את תירוצו של רב אשי: והא דרב אשי ברותא⁽¹³⁾ הוא [דעה חיצונית היא]; שהרי מה נפשך:

ומאיך גיסא אמרת: ואין דוחות את השבת; והרי אם התנור מקדש והוא אופה אותם בערב שבת הרי איפסלו בלינה, שכל המנחות משנתקדשו בכלי שרת, נפסלים

לתלמידי חכמים, כדאמר בתענית ז א: כל תלמיד חכם שאינו קשה כברזל, אינו תלמיד חכם.

מקרא ד"במקום אשר יבשלו שם ... ואשר יאפו את המנחה ..." — דילפינן מינה לכל המנחות שהם טעונים כלי, ובפנים — ילפינן גם שתי הלחם ולחם הפנים דצריכין אפייה בתנור ובפנים, ראה שם סיוע מלשון הרמב"ם שכתב "אפייתן בפנים כשאר המנחות; [ומיהו, כבר נזכר בהערה לעיל משמו, שביאר בשיטת רש"י שם, דהכוונה אינה להצריך את כל המנחות שייעשו בפנים, אלא לומר שאם עושה בפנים יעשה בכלי שרת].

11. כתב המשנה למלך תמידין ומוספין ה ז: נראה שהכוונה היא, דכיון שהתנור מקדש, אם היו אופין אותן בחוץ היה נפסל ביוצא לרש"י, ולתוספות משום גנאי; אלא שקשה: יאפו בחוץ בתנור של חול, ודומיא דלישתן ועריכתן שהיתה בכלי חול, שאם היתה בכלי שרת הוה בעי פנים, וכדאמרינן בפרק קמא דמנחות, [צ"ב למה הצריך להביא מלעיל ט א, הרי כאן בסוגיא מבואר כן], אלא נראה, שהטעם הוא, דבעינן שהתנור יקדש את הלחם, וקיימא לן דאין כלי שרת מקדשים כי אם בפנים; [צ"ב למה הצריך לזה, די לו לומר שדין הוא לקדש את הלחם, ואם יאפה בחוץ ייפסל ביוצא או משום גנאי].

וראה היטב בתוספות דף נא א ד"ה אפי בתחילת דבריהם.

ובטהרת הקודש כתב: והא דפשיטא ליה לתנא דמתניתין דצריך שיאפה אותם דוקא בתנור של קודש, יש לומר דמהאי היקישא דלקמן צו א

12. נתבאר על פי רש"י; וצריך ביאור, והרי שתי הלחם "חמץ תאפינה" ומשנתנו הרי עוסקת גם בשתי הלחם! ראה בזה בנודע ביהודה אורח חיים סימן טו ובטהרת הקודש כאן, וראה עוד ביד בנימין.

13. נתבאר על פי הערוך הובאו דבריו במסורת

מעשיהן בפנים —

רבי שמעון אומר: לעולם הוי רגיל לומר, שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות אבית פאגי:

אמר רבי אבהו בר כהנא: ושניהן — רבי יהודה ורבי שמעון שנחלקו אם תנור

אי אפייה בעינן זריזין, לישה ועריכה נמו בעינן זריזין, ואי לישה ועריכה לא בעינן זריזין אפייה נמו לא בעינן זריזין, ומה טעם לחלק בין עריכה ולישה לאפייה.

אלא דרב אשי ברותא היא. (14)

שנינו במשנה: רבי יהודה אומר: כל

ולכן אינו נפסל בלינה, והטעם שצריך לאפות בפנים אינו ידוע, אבל משנה לא זזה ממקומה, וכן ביאר בשפת אמת את כוונתו, ותמה על התוספות יום טוב שלא הבין כן; וראה לשון פירוש המשניות להרמב"ם; וראה עוד באות ב.

ב. הרמב"ם בהלכותיו תמידין ומוספין פרק ה [הלכה ז והלכה י] פסק כתנא קמא דמשנתנו, וכמה אחרונים פירשו, דאם כי לא איתברר טעמא, מכל מקום משנה לא זזה ממקומה.

ובלחם משנה כתב: הרמב"ם אינו מפרש כתוספות דתברא מי ששנה זו לא שנה זו, אלא תירוץ המשנה הוא, דהתנור מקדש קצת ואינו מקדש לגמרי, אינו מקדש ליפסל בלינה, אבל מקדש שתהא אפייתו בפנים; וסייע דבריו, ראה שם.

ובמקדש דוד הביא דברי הלחם משנה, וכתב [תוכן דבריו בקיצור, והוא האריך וסייע; וכעין כל דבריו בחידושי רבי שלמה היימן]: "תנור מקדש", היינו: קרימת פנים בתנור מקדשת, ואינו מקדש ככלי שרת ליפסל בלינה מיד, אלא לאחר זמנו; והמקור לזה ממשנה במעילה ט א: שתי הלחם ... קרמו בתנור הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים, ולשחוט עליהם את הזבח ... לחם הפנים ... קרם בתנור הוכשר ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ולהסדר על גבי השולחן; וכתב רש"י: קרמו בתנור: היינו תחילת עשייתן, והוא קרומא חשוב להכשיר ליפסל בטבול יום כמו שחיטה דקדשי קדשים,

הש"ס בבבא מציעא ט א: במקום שטעו חכמים ולא דברו כהלכה, לא רצה לגנותם ולומר "טעו", אלא אמרו "ברותא היא", כלומר, דעת חיצונית היא. ויש גורסים "בדותא".

14. א. נמצא לפי מסקנת הגמרא שמשנתנו אינה מבוארת, כי בהכרח שתנור לא נתקדש, שאם לא כן היה נפסל בלינה; ומאחר שלא נתקדש למה אפייתן בפנים! ?

ובתוספות כתבו: מי ששנה זו לא שנה זו; כלומר, מי ששנה "לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים", סובר, שמדת יבש לא נתקדשה ואילו תנור מקדש; ולשיטתו אף דוחה אפייתן את השבת, שאם לא כן יפסל בלינה; ואילו מי ששנה "ואינו דוחה את השבת", סובר שאף אפייתן בחוץ, כי התנור לא מקדש; וכן הביאו התוספות מסוגייתנו לעיל צד א ד"ה וכשהוא רודן.

[ויש להוסיף בזה, שעל אף סברא זו שאם לא כן יפסל בלינה, מכל מקום מן הכתוב נלמד ששתי הלחם דוחים שבת, כמבואר לעיל עב ב בהדיא, וראה בתוספות נא א ד"ה אפי, שאם לא היה כתוב ללמדנו שהוא דוחה, הייתי אומר שהוא אופה בתנור של חול; ומיהו לחם הפנים לא נזכר שם לרבותם, וצריך תלמוד].

אבל הרע"ב כתב: לא איתברירא טעמא דהא מילתא בגמרא, אמאי לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים; כלומר, לעולם תנור אינו מקדש

דוד לאחזימלך הכהן ועתה מה יש תחת ירך חמשה לחם תנה בידי, או הנמצא [או כמה שיש לך]. ויען הכהן את דוד ויאמר, אין לחם חול תחת ידי, כי אם לחם קודש [לחם הפנים] יש, אם נשמרו הנערים [שיאכלו את הלחם] אך מאשה [שטהורים הם]. ויען דוד

מקדש, (15) שלרבי יהודה התנור מקדש ואפיתו בפנים, ולרבי שמעון אינו מקדש, ולכן אפיתו בחוץ — **מקרא אחד דרשו:**

דכתיב [שמואל א כא]: "ויבוא דוד [כשברח מפני שאול] נובה אל אחזימלך הכהן ויאמר

הערה 25 אות ב בשם החזון איש, שאף הוא פירש מה שאמרו שם ד"סכין מקדשת" דהיינו שחיטה שהיא תחילת עבודה, ולשון הגמרא שם הוא "סכין מקדשת ככלי שרת", ומה שהתנור אינו מקדש, כתב שם **במקדש דוד**, שלדעת הרמב"ם אינו כלי שרת; ובלחם משנה נראה שנקט בדעת הרמב"ם שהתנור כלי שרת הוא, ומכל מקום אינו מקדש ליפסל בלינה, ראה מה שהביא שם **מזבחים צו א**.

ג. **בפרשת דרכים** לבעל המשנה למלך דרוש יג האריך בסוגיא זו ובדעת הרמב"ם, ובתוך דבריו הביא מתורת כהנים פרשת אמור: "והיתה לאהרן ובניו ואכלוהו במקום קדוש", מלמד שאכילתה במקום קדוש; מנין שאפיתיה במקום קדוש, תלמוד לומר "והיתה"; יכול אף לישתה ועריכתה במקום קדוש תלמוד לומר "הוא".

15. **נתבאר על פי רש"י**; וכן משמע מהמשך לשון הגמרא "מידי תנור מקדש" דמשמע שהנידון הוא משום התנור; **ובטהרת הקודש** למד כן ממה ששינה ושילש בלשון "קאפיתו ליה"; וקשה: למה עריכתו בפנים, ואם מידת יבש נתקדשה, למה צריך עוד לקידוש התנור; **וכבר נתקשה בכל זה ב"קרן אורה"** בדבריו על המשנה, וראה גם לקמן צו א הערה 1.

ובטהרת הקודש ביאר, שהלישה והעריכה צריכים להיות בפנים, על פי מה שכתבו התוספות **בפסחים** לו א ד"ה במקום, דבסמוך לתנור היו לשין שלא תתחמץ; ולכן, מאחר

והכא ליכא בלינה משום דשתי הלחם אין נאכלין לא פחות משתי ימים ולא יותר על שלשה; וכעין זה כתב רש"י גבי לחם הפנים; וכן כתב הרגמ"ה וביאר שם, דבלינה הם נפסלין רק לאחר זמן, וביאר המקד"ד דהיינו מכח הקרימה.

[ויש להעיר בזה מסוגיית הגמרא לעיל עב ב, דמבואר שם, שאם תנור מקדש איפסל ליה בלינה; וגם מסוגיית הגמרא בהמשך הענין — כביאור דעת רבי יהודה ורבי שמעון — מבואר, שאם תנור מקדש הרי הוא פוסל בלינה; אלא שבאמת צריך ביאור: מי הכריחם לומר בדעת הרמב"ם, שפירוש "תנור מקדש" היינו קרימה, והרי יש לומר ש"תנור מקדש" באמת הוא כפשוטו, אלא, שאף החולק מודה שקרימת הלחם מקדשת אך לא לענין לינה; ואם כן סוברים תנא קמא והרמב"ם שתנור אינו מקדש, אך מכל מקום קרימתו מקדשת; ויש להוסיף עוד, שקושיית הגמרא היתה משום שסברה הגמרא, שאם לא נתקדש בכלי שרת אלא מכח הקרימה כי אז לא נפסל ביוצא, וגם אין בזה גנאי להוציא לחוץ, אלא שלפי האמת אינו כן, וראה באמת **בחידושי רבי שלמה** שנתקשה לדעת רש"י, מאי שנא שהוא מתקדש לענין יוצא, ואינו מתקדש לענין לינה].

ובביאור הדמיון לשחיטה ביאר **המקדש דוד**, שגם שחיטה מקדשת משום תחילת התיקון שנעשה זבח, ולא משום שהסכין מקדש, ולכן שלמים אינן נפסלין בלינה לאחר לילה הראשון, אלא לאחר זמן. [וראה בזה בהערות לעיל עח ב

תמיהה: **לא!** דרך חול בעיתו למיעבדיה [ביום חול יש לכם לאפות את לחם הפנים], שמא תאמרו: איך נאפה ביום חול, והרי יתקדש הלחם בתנור ויפסל בלינה, זה אינו, **מידו**, וכי **תנור** שנאפה בו בחול **מקדש** שייפסל בלינה! והרי **שולחן הוא דמקדש**, ועד שלא יסודר על השולחן לא יפסל בלינה. (17)

ולכן סובר רבי שמעון שאם רצה עושהו בפנים, ואם רצה עושהו בחוץ, שאין מידת היבש מקדשת ואין התנור מקדש. (18)

ומקשינן עלה: **מי מצית אמרת דבשעת אפייה אשכחינהו** [וכי יכול אתה לפרש שבשעת אפייה מצא דוד את הכהנים]!?

והבתיב שם: "ויתן לו הכהן קודש, כי לא היה שם לחם, כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני ה'", הרי שכבר הוסר הלחם מעל השולחן, ולא בשעת אפיה היה.

את הכהן ויאמר לו: כי אם אשה עצורה לנו כתמול שלשום בצאתי, ויהיו כלי הנערים קודש [כלומר, טהורים הם] **והוא דרך חול אף כי היום יקדש בכלי**?

רבי יהודה סבר: בחול אשכחינהו דקא אפו ליה [בחול היה זה, ומצא דוד את הכהנים אופים את לחם הפנים], וכך **אמר לחו בלשון תמיהה: דרך חול קא אפיתו ליה** [איך אופים אתם את לחם הפנים ביום חול]!?! **אף כי היום יקדש בכלי** [והרי מתקדש הלחם בתנור] **ואיפסיל ליה בלינה**, יפסל הוא בלינה עד למחר; אלא בשבת יש לכם לאפותו.

ומכאן למד רבי יהודה שהתנור מקדשו, ושהוא דוחה את השבת. (16)

רבי שמעון סבר: בשבת אשכחינהו דקא אפו ליה [שבת היה, ומצאם אופים בו ביום את לחם הפנים], וכך **אמר לחו דוד בלשון**

דסבירא ליה לרבי יהודה דתנור מקדש והיו צריכים לאפותו בתנור של קודש דוקא כדי שיתקדש הלחם, לכך היו צריכים גם כן ללוש בעזרה שיהיו סמוכים לתנור שלא תחמיץ; מיהו שתי הלחם שהיו באות חמץ, קשה; [וצ"ב, הרי תנא קמא לא סבר כן, ולמה נחלק רבי יהודה].

16. נתבאר על פי לשון רש"י; ובטהרת הקודש נתקשה שהוא שפת יתר, ראה שם.

17. **בפרשת דרכים** לבעל ה"משנה למלך" דרוש יג, הביא ממדרש שמואל:

דוד אשכחיה לאחימלך שהיה עושה לחם הפנים בשבת, אמר ליה דוד: "ביום השבת יערכנו", עריכתו בשבת ואין מעשהו בשבת; אמר לו אחימלך: כך למדנו דואג, דמעשהו

18. א. **נתקשה בטהרת הקודש**: הרי לפי דרשת המקראות כמבואר לעיל נו ב, נמצא שיש ללמוד מן הכתוב בשתי הלחם אחת מהשתים, או שמידת היבש נתקדשה, או שהתנור מקדש, ואם כן שיטת רבי שמעון צריכה ביאור; [ויש לדון בזה, על פי מה שנתבאר בהערה לעיל, שתנור אינו מקדש לפסול בלינה, אבל מכל מקום קרימת הלחם מקדשת לענין כמה דברים; ואם

וקדש עליו, יכולים אתם לתת לי לאכול; כי:

מפוכן הוא, [על עצמו אמר], שאחזו בולמוס צ-א-א [חולי שמרעלב], ומאכילן אותו עד שיאורו עיניו אפילו ביום הכפורים.

ואילו **רבי יהודה ורבי שמעון** שנחלקו בדין תנור מקדש, ⁽¹⁾ **בגמרא פליגי**, זה גמר מרבו כך, וזה גמר מרבו כך.

דיקא נמי שלא מן הכתוב למד רבי שמעון כדבריו, מדקתני במשנתנו: **רבי שמעון אומר: לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה וכשרות אבית פאגי**, ולשון "לעולם הוי רגיל לומר" משמע דמגמרא אמר כן.

ומסקינן: **אכן שמע מינה**, דבגמרא פליגי.

א. כתיב [ויקרא ו יג]: "זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית

ומכח קושיא זו חוזרת בה הגמרא מדבריה שמכאן למדו רבי יהודה ורבי שמעון את דינם, והכתובים אינם עוסקים בענין זה כלל —

אלא, מאי "והוא דרך חול אף כי היום יקדש בכלי" דקא אמר להו דוד לכהנים?

הכי קא אמרו ליה הכהנים לדוד: ליכא לחם, כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני ה', ואולם אסורים הם לזרים.

אמר להו דוד: לא מיבעיא האי, דכיון דנפק ליה ממעילה דרך חול הוא גבייכו, [לא זו בלבד שמלחם זה רשאי אני לאכול, כי כבר יצא הלחם מידי מעילה בהקטרת הבזיכין, שהיא מוציאה מידי מעילה, מאחר שהותר כבר לכהנים, ואם כן כמו חול הוא לגביכם] — ⁽¹⁹⁾ **אלא אפילו האיך נמי** — **דרק היום יקדש בכלי** — **הבו ליה דליכול**, אפילו אם לא היה לכם אלא לחם שרק היום נסדר על השולחן

אם לא יצא מידי מעילה ויש בו משום גזל, מכל מקום מותר הוא משום פיקוח נפש].

1. **נתבאר על פי רש"י**; וכתב בתוספות יום טוב, שבהכרח לרבי יהודה מידת יבש נתקדשה, ולכן עריכתן בפנים, ולרבי שמעון לא זה ולא זה מקדשים, ומה שנקט רש"י תנור מקדש, משום רבי שמעון נקט לה; [ויש לעיין: הרי גם במידת יבש נחלקו, שלרבי שמעון אינו מקדש? ויש ליישב; וראה עוד בהערה לעיל בעמוד ב, שכעין זה יש לתמוה על רש"י — ועל לשון הגמרא — לעיל לפי מה דמפרש דבקרא פליגי, וראה מה שנתבאר שם בשם טהרת הקודש].

ורבי עקיבא איגר [נדפס בליקוטים לדרך סג א] **תמה**: כיון שבהכרח סובר רבי יהודה שמידת יבש נתקדשה, ודין זה הרי נלמד מפסוקים

כן הרי ניחא, שהרי לא למדנו שם אלא, ש"אימתי הן לה' לאחר שנאפו", וזה אינו מורה על קידוש תנור לענין לינה, אלא לענין שאר דברים].

ב. **בלקוטי הלכות** הוכיח מדברי רבי שמעון, שמותר לעשותן בעזרה גם אם לא נתקדשו.

19. נתבאר על פי לשון הגמרא, אלא שהדברים אינם מובנים; [ויתכן שכוונת דוד היא בהיפוך: מאחר שדרך חול הוא לגביכם שכבר הותר לכהנים, אם כן יצא מידי מעילה, שכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה, וכמו שכתב רש"י; אלא שהלשון לא משמע כן]; ובעיקר כוונת דוד בכל זה יש לפרש, דהכי קאמר: לא מיבעיא שאיסור אכילה לזרים הותר לו, אלא אף